

LIKOVNI ŽIVOT

br.113/114

god. XVIII

30

Mihailo Kandić

OLJA IVANJICKI (Beograd), slike i arhitektonski koncepti

Galerija Narodnog muzeja, Maj–jun 2005.

Pri pomeni Olje Ivanjicki pomišlja se koliko na njeno slikarstvo toliko, pa i više, na mit koji je ova umetnica retkog senzibiliteta i otvorenosti ka svemu što jednu radoznalnu ličnost okružuje, uspela da sagradi kao stamenu tvrđavu, često i od slonovače, ali tvrđavu koja nije Vavilonska, kako se pokazuje na retrospektivi u Kragujevcu. A pri spominjanju Kragujevca – gde je odrasla i formirala se izlažući najpre sa amaterima, mimo tada vodeće garniture umetnika od Ljubice Filipović do Svete Mladenovića i Pere Lazarevića, da bi, pedesetih, postala predstavica grada u tada popularnom Takmičenju gradova (sa Nišom), u periodu svog mitskog i umetničkog uspona – formira se dosta fluidna ali ipak jasna slika o njenoj povezanosti sa svojim mestima, kako je umetnica nazvala Pančevo, gde se rodila, Kragujevac, u kome je od svojih najranijih dana do studija, ili Beograd, u kome se nastanila i iz koga bi se povremeno uputila u veliki svet umetnosti, do Rima, Pariza, Njujorka.

Taj, veliki svet, pokazan je u Kragujevcu Od najstarije slike, iz

1965, iz vremena "pune" Mediale (osnovane 1958), u čijem je formiranju aktivna Olja Ivanjicki. O toj skupini umetnika danas se sve zna, ali je verovatno najzanimljivije da su skoro svi njeni akteri izraziti (auto)mitomani, a bez premca Milić od Mačve i Olja Ivanjicki.

Mediala je bila i ostala jedna od najzanimljivijih pojava u socijalističkom periodu srpske likovne umetnosti. Njeno značenje je najbolje definisao Miodrag Protić, uz Mošu Pijade i Zorana Pavlovića jedan od "najpismenijih" srpskih likovnih umetnika, objavivši 1970. svoju istoriju "Modernog srpskog slikarstva 20. veka". Ovaj meritorni svedok ustanovio je da je enformel (beogradsko slikarstvo materije koje je tada dominiralo) "iako metoda, konstruktivnog' geometrijskog konceptualizma šeste decenije", ipak na teritoriji "umetničkog slikarstva", "realnosti same slike", dok je "tradicionalistička Mediala te granice htela često da pređe", zamenjujući uži pojam estetskog širim pojmom umetničkog, spajajući slikarstvo sa tradicijom i literaturom.

I tako su se Mediala, i Olja Ivanjicki, manje bavili "usklađenim površinama", a više odnosom samih predmeta, pa i anegdottom, svodeći svoj koncept na slikarstvo–literaturu.

Na retrospektivi nema slika iz perioda pre Mediale te je tako cela izložba u taktovima pomenutog slikarstva–literature. Taj

koncept čak je potenciran "izloženim" pisanim legendama uz platna (gotovo perfomativima Džona Serla) koje doslovno tumače psihološka–intelektualna–tematska–značenjska svojstva umetnice i širine njenih platna, čija je sadržina kosmološka, globalna u stvari, u duhu vremena koji živimo.

Ovakva platna slikarka poslednjih godina pretpostavlja "radovima", slikama na kartonu, koji ilustruju poslovičnu radoznalost umetnice, ovog puta njenu spremnost da eksperimentiše. Ona obnavlja, posle dve decenije, postmodernistički omaž velikanima koji su ostavili traga na njen životni, intelektualni i umetnički "stil". Slika portrete Vorhola, Pikasa, Dalia, Leonarda, Direra, Pusena, ali i platno "Pieta za Borhesa" petnaestak godina ranije. Kao što je u Hercegovom izlagala, pre desetak godina, svoj omaž ruskom pesniku Jesenjinu.

Ovaj deo retrospektive, omaži, likovno je najizazovniji, kao što

je ostali materijal projekcija slikarkine literarne imaginacije i formalne figuracije u čijem spoju se nadrealno ispoljava u svoj svojoj realnosti, kao stanje slikarkinog duha i njene potrebe za retorikom. Koncept je ovde "politizovan", kao svaki drugi proglas o određenoj idejnoj teritoriji.

Po strani od likovne koncepcije retrospektive nalazi se zanimljiv predlog mosta Olje Ivanjicki. Mosta koji bi povezivao dve obale, jer umetnici smeta što se Beograd ne prostore s one strane Dunava, ka Vojvodini, i jedini je grad, konstatuje umetnica, koji svoje obale nije sastavio. Tako se otkriva i koncept Beograda kakav promišlja Olja Ivanjicki.

O Kragujevcu se ništa ne saznaje sa ove izložbe (ukoliko đutanje o Kragujevcu nije svojevrsan govor), što će umetnica verovatno nadomestiti posle najviše nagrade koju joj je Grad Kragujevac uručio za Đurđevdan.